

Mer «norske» enn eldre innvandrere?

Unge med innvandrerforeldre og oppvekst i Norge, er like aktive på arbeidsmarkedet og tar like mye utdanning som unge for øvrig. De har – naturlig nok – bedre ferdigheter i norsk og oftere gode venner med norske foreldre enn eldre innvandrere. På andre områder – som samlivsform, religiøst engasjement, erfaringer med diskriminering og følelse av samhörighet med Norge – ligner ungdommene mye på dem vi kan kalle foreldregenerasjonen.

Dette viser analyser av en intervjuundersøkelse blant 870 16-25 åringer oppvokst i Norge i familier med bakgrunn fra Pakistan, Tyrkia og Vietnam. Tre av fire i undersøkelsen, som ble gjennomført av Statistisk sentralbyrå (SSB) i 2006, er født i Norge og resten innvandret før de fylte seks år. Samtlige har dermed hatt mer eller mindre hele oppveksten – og skolegangen – i Norge. Alle i undersøkelsen sees her under ett, som *unge med innvandrerforeldre* (se tekstboks om kilder).

Hvordan og i hvilken grad skiller ungdommene i undersøkelsen seg på viktige livsområder fra *eldre innvandrere* på den ene siden og fra *unge uten innvandrerbakgrunn* på den andre? Artikkelen behandler områdene skolegang, arbeid, likestilling, diskriminering, familietilknytning, pardannelse,

Torkil Løwe

Kilder og definisjoner

Artikkelen bygger på analyser av intervjuundersøkelsene: *Levekår blant unge med innvandrerbakgrunn 2006*, *Levekår blant innvandrere i Norge 2005/2006* og *Levekårsundersøkelsen 2002, 2004 og 2005*, alle gjennomført av SSB.

Levekår blant unge med innvandrerbakgrunn 2006 omfatter intervjuer med et utvalg på 870 unge i alderen 16-25 år som enten er født i Norge (tre av fire) eller som innvandret til Norge før de fylte 6 år og hvor begge foreldre er født i Pakistan, Tyrkia eller Vietnam. Undersøkelsen dekker *ikke alle landgrupper av unge med innvandrerbakgrunn*, men landene representerer de tre største gruppene av norsk-fødte med innvandrerforeldre (tidligere kalt «andregenerasjonsinnvandrere» eller «etterkommere») i Norge i dag. I artikkelen kalles de også «ungdommene» eller «de unge».

Levekår blant innvandrere i Norge 2005/2006 er en større undersøkelse. I artikkelen avgrenses analysen av denne til innvandrere i alderen 25-70 år fra Pakistan, Tyrkia og Vietnam som kom til Norge etter fylte 6 år. Disse (som omfatter de unges foreldregenerasjon og som man tidligere kalte «førstegenerasjonsinnvandrere») kaller vi her «eldre innvandrere».

Med «unge generelt» mener vi personer i alderen 16-25 år fra befolkningen i sin alminnelighet. Opplysningene om denne gruppen er hentet fra SSBs generelle levekårsundersøkelser 2002-2005. Fordi det store flertallet ikke har innvandrerbakgrunn, vil likheter og ulikheter mellom unge generelt og unge med innvandrerbakgrunn indikere tilsvarende likheter og ulikheter mellom unge med innvandrerbakgrunn og «unge for øvrig».

For utdypende tall og betraktninger se rapporten *Levekår blant unge med innvandrerbakgrunn* (Løwe 2008) http://www.ssb.no/emner/00/02/rapp_200814/rapp_200814.pdf, som også finnes i engelsk utgave.

Torkil Løwe er sosiolog og førstekonsulent i Statistisk sentralbyrå, Seksjon for demografi og levekårsforskning. (tll@ssb.no)

vennskap med personer uten innvandrerforeldre, ferdigheter i norsk, religionsutøvelse, følelse av samhørighet med Norge og tilknytning til opprinnelseslandet.

I arbeid og utdanning som unge for øvrig

På sentrale levekårsområder som utdanning og arbeid skiller ikke unge med innvandrerforeldre seg fra unge ellers, og de er her langt mer integrert i storsamfunnet enn gruppen av eldre innvandrere.

Unge med innvandrerforeldre går på skole og/eller studerer i samme grad som gjennomsnittet av befolkningen. Gruppen står heller ikke mye tilbake for annen ungdom

når vi ser på andelen som deltar i arbeidslivet. Andelen som verken er i arbeid eller under utdanning (gjelder snaut en av ti) er den samme som blant unge generelt, både blant gutter og jenter. Disse mønstrene som også fremtrer i registerbasert statistikk, er beskrevet i en rekke publikasjoner (bl.a. i Olsen 2008, 2009 og i Daugstad 2008).

Kjønnsforskjeller på arbeidsmarkedet

Blant unge med innvandrerforeldre er det klarere kjønnsforskjeller i andelen med inntektsgivende arbeid enn blant unge for øvrig. Unge menn er oftere i arbeid – og har betydelig lengre arbeidstid – enn unge kvinner. Mønstrer er særlig tydelig blant dem som har pakistansk bakgrunn og dels blant dem med tyrkisk bakgrunn. Mens syv av ti unge menn med pakistansk bakgrunn har inntektsgivende arbeid, gjelder dette knapt halvparten av kvinnene i utvalget. I aldersgruppen 20-25 år er andelen 87 og 65 prosent. Kjønnsforskjellen er mindre tydelig blant unge med tyrkisk bakgrunn, og blant unge med vietnamesisk bakgrunn er kvinner vel så aktive på arbeidsmarkedet som menn.

Da deltakelse i arbeid og utdanning er godt dokumentert i registerbasert statistikk, vil vi nå vende fokus mot sider ved de unges hverdag som Levekårsundersøkelsen blant unge med innvandrerforeldre gir mer eksklusiv innsikt i.

Snakker bedre norsk enn foreldrene

Gode ferdigheter i norsk er en forutsetning for sosial integrering og smertefritt innpass blant annet på arbeidsmarkedet. To av tre (67 prosent) unge med innvandrerforeldre bedømmer sine egne ferdigheter i norsk som «svært gode». Dette var det høyeste svaralternativet av fem mulige. Vel en av fire (27 prosent) svarte «gode», 5 prosent «middels». Knapt 1 prosent oppga å ha «dårlige», og ingen mente de hadde «svært dårlige» norskferdigheter.

Til sammen gir 95 prosent av ungdommene uttrykk for at de har mer enn middels ferdigheter i muntlig norsk. Andelen er litt lavere blant unge med pakistansk bakgrunn enn blant unge med vietnamesisk og tyrkisk bakgrunn. Mens seks av ti unge med pakistansk bakgrunn mener de har *svært gode* norskferdigheter, gjelder dette nesten åtte av ti unge med vietnamesisk eller tyrkisk bakgrunn. Ifølge de unges vurdering av egne og av sine foreldres språkferdigheter er ungdommene – neppe overraskende – langt bedre i norsk enn foreldregenerasjonen.

Snakker også foreldrenes morsmål

De aller fleste av ungdommene er tospråklige. Tre av fire mener de behersker foreldrenes morsmål godt, hvorav de fleste svært godt, innenfor den samme fem-delte svarskalaen som for norskferdigheter. Da skalaen og svaralternativene er identiske, kan vi sammenligne vurderingen av ferdigheter i norsk med vurderingen av ferdigheter i foreldrenes morsmål. Vi finner da at et mindretall av ungdommene vurderer norskferdighetene høyere enn ferdighetene i foreldrenes morsmål (se figur 1).

Et knapt flertall på 56 prosent mestrer tilsynelatende morsmålet *minst* like godt som norsk, hvorav 17 prosent *bedre* enn norsk. Blant unge med pakistansk bakgrunn mestrer hele to av tre morsmålet minst like godt som norsk og en av fire bedre enn norsk. Det må her tas forbehold om at svarene er subjektive og at rangeringen mellom ferdighetene ikke nødvendigvis sier hvor godt det ene eller andre språket «faktisk» mestres.

De unges tospråklighet må sees på bakgrunn av at halvparten har foreldre som ikke snakker godt norsk, og at en av tre unge ser film eller TV på foreldrenes morsmål daglig mens et stort flertall av de unge (seks av ti) gjør dette ukentlig.

Alt i alt sier en av fire unge med innvandrerforeldre at de for det meste snakker norsk innenfor hjemmets fire vegger. Det er unge med vietnamesisk bakgrunn som i størst grad bruker norsk hjemme. De med pakistansk bakgrunn gjør dette i minst grad. Dette til tross for at pakistanske foreldre (etter de unges mening) er best i norsk og vietnamesiske foreldre dårligst. Forskjellen mellom generasjonenes norskferdigheter er dermed minst blant dem med pakistansk, og størst blant dem med vietnamesisk bakgrunn.

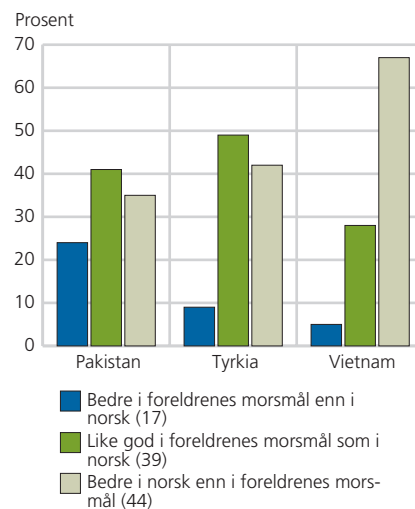
Det er bare små forskjeller i norskferdigheter mellom de som har gått i norsk barnehage og de som aldri har gjort dette (gjelder en av fire i utvalget), og forskjellen gjelder bare blant gutter.

Flertallet har gode norske venner

Om man har gode venner med «norsk» bakgrunn, forteller hvor *sosialt* integrert man er i det norske samfunnet. De unge ble stilt følgende spørsmål: «Er noen av dine gode venner norske? Med norsk mener vi her en person med norsk bakgrunn.» Svarene viser at et stort flertall på syv av ti unge med innvandrerforeldre har minst én god venn med norsk bakgrunn. Samtidig er det altså en ikke ubetydelig gruppe – tre av ti – som *ikke har noen* gode venner med norsk bakgrunn.

Figur 1. Andel unge med innvandrerforeldre som mestrer foreldrenes morsmål bedre enn norsk, like godt som norsk eller som mestrer norsk bedre enn foreldrenes morsmål. Etter landbakgrunn. Gjennomsnitt for alle i parentes. Prosent

Kilde: Levekårsundersøkelsen blant unge med innvandrerbakgrunn 2006, Statistisk sentralbyrå.

Blant eldre innvandrere (i alderen 25-70 år) er andelen uten venner med norsk bakgrunn dobbelt så høy. At de unge *per i dag* i større grad har norske venner enn eldre personer som ikke har hatt sin oppvekst i Norge, betyr imidlertid ikke nødvendigvis at ungdommene også senere i livet vil være mer sosialt integrert i det norske samfunnet. Undersøkelsen viser nemlig her at andelen unge med innvandrerforeldre uten norske venner, øker betydelig med alder, etter hvert som de slutter på skolen og stifter familie og så videre. Blant unge for øvrig mangler svært få (under 2 prosent) «gode venner» (Levekårsundersøkelsen 2002).

En av fire har gått på skole i utlandet

Selv om samtlige unge som er med i undersøkelsen, enten er født i Norge eller har innvandret før de fylte seks år – altså før skolestart – har de ikke nødvendigvis gjennomført hele grunnskolen i Norge. En av fire forteller at de har gått på skole utenfor Norge i en eller flere perioder.

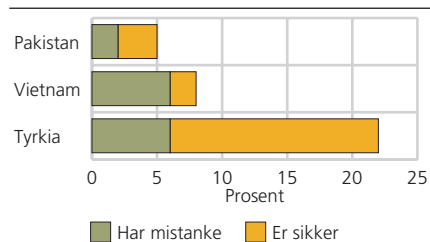
Mest utbredt er denne praksisen blant unge med pakistansk bakgrunn, der dette gjelder en av tre, og et flertall av dem har minst ett opphold på minst ett år i Pakistan. Slike avbrudd i skolegangen i Norge vil antakelig kunne få negative konsekvenser for de unges språktilegnelse og deltakelse i storsamfunnet.

Opplever like mye diskriminering

I hvilken grad man opplever å bli forskjellsbehandlet på grunn av sin utenlandske bakgrunn, kan fortelle mye om man blir sett på som norsk. Det vil også kunne ha betydning for om man føler seg (akseptert) som norsk.

De unge ble spurt om de har opplevd å bli dårlig behandlet på arbeidsmarkedet, boligmarkedet og på en rekke andre samfunnsområder på grunn av sin

Figur 2. Andel som mener at de har blitt nektet å leie eller kjøpe bolig på grunn av sin innvandrerbakgrunn. Unge som ikke deler husholdning med foreldre, etter landbakgrunn. (Inkluderer svaret «vet ikke».) Prosent

Kilde: Levekårsundersøkelsen blant unge med innvandrerbakgrunn 2006, Statistisk sentralbyrå.

innvandrerbakgrunn. Alt i alt svarte nær halvparten bekreftende på minst ett av disse spørsmålene. Unge med vietnamesisk bakgrunn opplever sjeldnere enn unge med pakistansk eller tyrkisk bakgrunn at de blir dårlig behandlet.

Med forbehold om at både spørsmålene og mulighetene for å bli eksponert for ulike former for forskjellsbehandling ikke er helt sammenlignbare mellom de to undersøkelsene, ser de unge alt i alt ikke ut til å oppleve mindre diskriminering enn innvandrere generelt (Blom og Henriksen 2008). Andelen som ser forskjellsbehandling som helt eller delvis årsak til arbeidsledighet, er den samme blant unge med innvandrerforeldre som blant eldre innvandrere (i begge tilfelle 27 prosent).

Det er naturligvis færre unge som så langt i livet har erfart forskjellsbehandling på boligmarkedet sammenlignet med eldre innvandrere, som nok oftere har vært på boligjakt. Likevel sier en av seks unge med tyrkisk bakgrunn (som ikke bor i foreldrenes hjem og som derfor har hatt egne erfaringer på boligmarkedet) at de har blitt «nektet å leie eller kjøpe bolig» på grunn av sin innvandrerbakgrunn (se figur 2). Det kan dermed synes som om mange unge med innvandrerforeldre «arver» noen av foreldrenes problemer med diskriminering.

Bor oftere sammen med familien

Unge med innvandrerforeldre bor sjeldnere alene, og de bor generelt i større husholdninger enn det som er tilfelle blant unge for øvrig. Forskjellen er særlig stor blant de yngste ungdommene.

Unge med pakistansk bakgrunn bor i de største husholdningene – og med flest søsken. Forskjellene må dels sees på bakgrunn av at unge med innvandrerforeldre, særlig eldre ungdommer, i større grad bor i foreldrenes hushold enn unge for øvrig. Men også blant dem som er etablert i egne hushold er det flere som bor i boligen enn det vi finner blant unge generelt (i gjennomsnitt 3 mot knapt 2 personer).

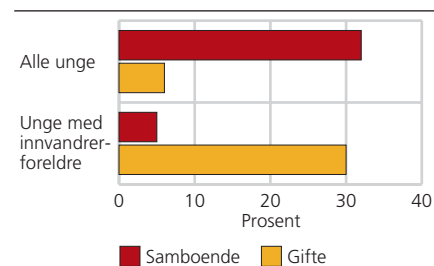
Ekteskap fremfor samboerskap

Blant unge med innvandrerforeldre er andelen samboere vesentlig lavere – og andelen gifte til gjengjeld tilsvarende høyere – enn blant unge for øvrig (se figur 3). Med forbehold om statistisk usikkerhet som følge av at det er få gifte i utvalget (99 stykker), og at disse har giftet seg i ung alder og ikke nødvendigvis er representative for dem som venter med å gifte seg, har så godt som samtlige gifte funnet sin ektemake blant personer som også har innvandrerbakgrunn.

Flertallet av unge med pakistansk og tyrkisk bakgrunn, inkludert dem som ennå ikke er gift, ser ut til å støtte fortsatt etnisk likhet i ekteskapet. Nærmere bestemt sier en av tre med pakistansk og fire av ti med tyrkisk bakgrunn seg uenig i påstanden «Man bør gifte seg med en person med samme etniske bakgrunn som en selv». Blant dem med vietnamesisk bakgrunn gjelder dette syv av ti.

I alt har tre av ti gifte unge med innvandrerforeldre giftet seg med en fetter eller kusine. En av tre forteller at de hadde begrenset innflytelse på valget av ektefelle. Under-

Figur 3. Andel samboende og gifte blant unge kvinner i alderen 20-25 år med innvandrerforeldre og blant alle unge kvinner i alderen 20-25 år. Prosent

Kilde: Levekårsundersøkelsen blant unge med innvandrerbakgrunn 2006 og Levekårsundersøkelsen 2005 (tverrsnitt), Statistisk sentralbyrå.

søkelsers har vist at unge med innvandrerforeldre venter lenger med samlivs-etablering og med barnefødsler enn hva foreldrene gjorde (Daugstad 2006, 2008).

Beholder religionen

Samtlige unge med pakistansk og tyrkisk bakgrunn er oppdratt i islamsk tro, mens unge med vietnamesisk bakgrunn stort sett har fått en buddhistisk eller kristen oppdragelse. Nesten alle ungdommene gir uttrykk for at de har beholdt den religionen de er oppdratt i, og at de også praktiserer den. Om lag halvparten er med i en religiøs organisasjon, og like mange sier at religion er «svært viktig» i deres liv.

Unge med vietnamesisk bakgrunn er minst religiøse – og er klart mindre religiøse enn eldre innvandrere med samme landbakgrunn. For dem med pakistansk og tyrkisk bakgrunn er religion vel så viktig som for eldre innvandrere (se figur 4). Når vi ser på religionsutøvelse finner vi at unge menn med pakistansk bakgrunn er klart mer religiøst aktive enn eldre mannlige innvandrere. Mens eldre mannlige innvandrere fra Pakistan i gjennomsnitt deltar på 50 religiøse møter i året (Blom og Henriksen 2008), går den yngre generasjonen på 75 slike møter.

En av tre er usikre på om de forblir i Norge

Nesten samtlige unge med innvandrerforeldre forteller at de har oppholdt seg i kortere eller lengre perioder i foreldrenes opprinnelsesland. Andelen som på kortere eller lengre sikt vurderer å flytte til opprinnelseslandet for å bo der fast, er betydelig lavere enn blant eldre innvandrere. Likevel er det et ikke ubetydelig mindretall av de unge – i alt en av tre – som ikke kan utelukke slik flytting på sikt. Halvparten av disse potensielle utflytterne har mer eller mindre klare flytteplaner, og andelen som vil flytte, er høyest blant dem med tyrkisk bakgrunn.

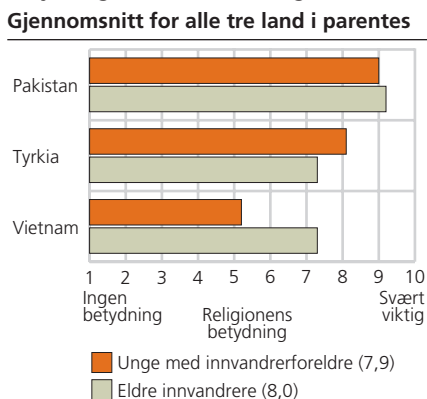
Så godt som alle unge med vietnamesisk eller tyrkisk bakgrunn har norsk statsborgerskap, mens dette gjelder litt færre unge med pakistansk bakgrunn. I disse tre gruppene er henholdsvis 1, 2 og 8 prosent ikke norske statsborgere. Hele tre av fire unge med tyrkisk bakgrunn har tyrkisk statsborgerskap i tillegg til det norske, og dette er like mange som blant eldre innvandrere fra Tyrkia. Unge med pakistansk og vietnamesisk bakgrunn har svært sjelden annet statsborgerskap enn det norske. Mønstrene må sees i sammenheng med regler for dobbelt statsborgerskap (Blom og Henriksen 2008).

Føler ikke sterkere samhørighet med Norge

Etter noen spørsmål om foreldrenes bakgrunn og eventuelle planer om å flytte til landet foreldrene vokste opp i, erklærte intervjueren at «folk som bor i Norge kan i varierende grad føle samhørighet med Norge som land». Ungdommene ble deretter bedt om å ta stilling til følgende spørsmål: *I hvilken grad føler du samhørighet med Norge som land?* Svarene skulle gis langs en 7-delt skala med følgende ytterpunkter 1) «ingen samhørighet» og 7) «stor samhørighet».

En av fire unge svarte at de føler stor samhørighet med Norge. Blant eldre innvandrere er det en høyere andel – en av tre – som sier det samme. Når vi slår sammen svaralternativene 5-7 – som skulle indikere over middels samhørighet – blir derimot andelen den samme – syv av ti – både blant unge med innvandrerforeldre og eldre innvandrere. Dersom vi forutsetter at både unge

Figur 4. Hvor viktig religion er i livet, blant unge med innvandrerforeldre (16-25 år) og blant eldre innvandrere, etter landbakgrunn. På en skala fra 1 (ingen betydning) til 10 (svært viktig)

Kilde: Levekårsundersøkelsen blant unge med innvandrerbakgrunn 2006 og Levekårsundersøkelsen blant innvandrere i Norge 2005/2006, Statistisk sentralbyrå.

og eldre oppfatter spørsmålet på samme måte, kan tallene tolkes dit hen at ungdommene ikke har en «norskere» identitet enn eldre innvandrere med samme landbakgrunn.

Da det ikke er noen forskjell på samhørighetsfølelsen mellom ulike aldersgrupper av unge, tyder resultatene på at følelsen ikke vil styrkes med alder. Det har liten eller ingen betydning om man er født i Norge eller har innvandret i førskolealder (Henriksen 2009, Øya og Vestel 2007).

Et identisk spørsmål er ikke blitt stilt til hele befolkningen, og det *kan* tenkes at mange unge med norske foreldre føler begrenset samhørighet med Norge – eller med noe land overhodet. Sett i lys av spørsmålets kontekst må vi kunne anta at de fleste unge oppfattet spørsmålet som en slags avveining mellom Norge og foreldrenes hjemland. Annen forskning viser at få (en av ti) unge med innvandrereforeldre opplever seg som «helt norske», mens så godt som samtlige unge *uten* slik bakgrunn oppfatter seg som dette (Øya og Vestel 2007).

Problematisk identitetsdannelse

I denne artikkelen bryter vi langt på vei med en forskningstradisjon der man har drøftet og vurdert integrasjon av unge med innvandrereforeldre på lik linje med innvandrere generelt, og da med jobb og utdanning i fokus. Det konvensjonelle integrasjonsmålet kan av flere grunner synes lite egnet for personer som er født og/eller oppvokst i Norge. Derfor har vi her valgt å sette fokus på sosial og kulturell deltakelse og identitet.

Mønstrene i artikkelen må sees som en følge av at de unge trekkes mellom to kulturer. Identitetsdannelsen vil være preget av impulser fra storsamfunn og skolekamerater på den ene siden og av foreldrenes og deres opphavskulturs føringer på den andre. I tillegg kommer ungdommenes egen søken etter identitet og egenart.

I den grad de unge er i *opposisjon* til foreldrene (som unge gjerne er) vil dette kunne slå begge veier hva angår «norskhet». Opposisjonen *kan* ta form av en løsrivelse fra bakgrunnskulturen – fra foreldrene og deres etnisitet – og en assimilering med storsamfunnet.

Mer tankevekkende er det hvis opposisjonen i noen tilfeller – tvert imot – tar form av et opprør mot det de unge eventuelt måtte oppfatte som foreldrenes sekulariserte levesett og forsøk på å tilpasse seg det nye landet. I slike tilfel-

Referanser

Blom, S og K. Henriksen, red. (2008): *Levekår blant innvandrere i Norge 2005/2006*, Rapport 5/2008, Statistisk sentralbyrå. http://www.ssb.no/emner/00/02/rapp_200805/rapp_200805.pdf

Daugstad, G. (2006): *Grenseløs kjærlighet? Familieinnvandring og ekteskapsmønstre i det flerkulturelle Norge*, Rapport 39/2006, Statistisk sentralbyrå. http://www.ssb.no/emner/02/02/30/rapp_200639/rapp_200639.pdf

Daugstad (red) 2008: *Innvandring og innvandrere 2008*, Statistiske analyser 103, Statistisk sentralbyrå. http://www.ssb.no/emner/02/sa_innvand/sa103/sa103.pdf

Henriksen, K. red. (2009): *Unge som innvandret før skolealder – hvor like er de norskefødte med innvandrerforeldre?* Notater 2009/35, Statistisk sentralbyrå. http://www.ssb.no/emner/00/02/notat_200935/notat_200935.pdf

Løwe, T. (2008): *Levekår blant unge med innvandrerbakgrunn. Unge oppvokst i Norge med foreldre fra Pakistan, Tyrkia og Vietnam*, Rapport 14/2008, Statistisk sentralbyrå. http://www.ssb.no/emner/00/02/rapp_200814/rapp_200814.pdf

Olsen, B (2008): *Innvandrerungdom og etterkommere i arbeid og utdanning: Hvor forskjellige er unge med ikke-vestlig bakgrunn fra majoriteten?* Rapporter 2008/33, Statistisk sentralbyrå. http://www.ssb.no/emner/06/01/rapp_200833/rapp_200833.pdf

Olsen, B (2009): *Unge med innvandrerbakgrunn i arbeid og utdanning. Hvor forskjellige er de i forhold til majoriteten?* Notater 2009/41, Statistisk sentralbyrå. http://www.ssb.no/emner/06/01/notat_200941/notat_200941.pdf

Øya, T. og V. Vestel (2007): *Møter i det flerkulturelle Norge*, NOVA-rapport 21/07. <http://www.nova.no/index.gan?id=16349&subid=0>

Litteratur

Gulløy, E. (2008a): *Levekår blant innvandrere i Norge 2005/2006*. Dokumentasjonsrapport, Notater 2008/5, Statistisk sentralbyrå. http://www.ssb.no/emner/00/90/notat_200805/notat_200805.pdf

Gulløy, E. (2008b): *Levekår blant unge med innvandrerbakgrunn 2006*. Dokumentasjonsrapport, Notater 2008/31, Statistisk sentralbyrå. http://www.ssb.no/emner/00/90/notat_200831/notat_200831.pdf

Løwe, T. (2008): *Living Conditions of Youth of Immigrant Origin. Young people who have grown up in Norway with parents from Pakistan, Turkey or Vietnam*, Reports 2008/51, Statistisk sentralbyrå. http://www.ssb.no/english/subjects/00/02/rapp_200851_en/rapp_200851_en.pdf

ler vil ungdommene fremstå som *mindre* «norske» enn foreldrene, for eksempel i religiøs sammenheng og gjennom bruk av spesielle klesplagg og så videre. Nyere forskning viser at mange ønsker å markere og fremheve sin kulturelle egenart. Syv av ti unge med innvandrerbakgrunn gir uttrykk for at de selv legger vekt på å «leve etter foreldres opprinnelige hjemlands kultur og tradisjoner» (Øya og Vestel 2007).

Fordi ungdommene er vokst opp i Norge, vil de samtidig stille større krav enn foreldrene til å bli behandlet som norske, og vil sette en strengere grense for forskjellsbehandling og fordommer. At negative hendelser i hverdagen iblant oppfattes av de unge som utslag av diskriminering, vil neppe styrke deres identitet som norske.

Som man kunne vente?

Det bør kunne stilles langt høyere forventninger til utdanning, språkferdigheter og sysselsetting til dem som er født og/eller oppvokst i Norge enn til dem som har innvandret i voksen alder. At unge med innvandrerforeldre tar utdanning og er i arbeid omtrent på lik linje med unge for øvrig, og at de snakker bra norsk og har «norske» venner og så videre er tegn på vellykket oppvekst i foreldrenes nye land. Dette er utfordringer og et ansvar som *bare dels* hviler på de unge selv, og som de må dele både med sine foreldre og familier – og selvfølgelig med storsamfunnet.

Man kunne kanskje trodd og håpet at ungdommene hadde en sterkere følelse av å høre til i Norge enn eldre innvandrere. Men når syv av ti i begge grupper føler over middels samhørighet, bør dette neppe sees som alarmerende. Og resultatet er i alle fall svært positivt for eldre innvandrere. På utpreget private områder som religion og familiemønster er det ikke opplagt at unge med innvandrerforeldre – eller deres etterkommere – skal måtte forventes å ligne flertallet av befolkningen.